

ЮРИДИЧНИЙ НАУКОВИЙ ЕЛЕКТРОННИЙ ЖУРНАЛ

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ
ФАХОВЕ ВИДАННЯ

www.lsej.org.ua

3'2020

Запорізький національний університет
Міністерства освіти і науки України

Електронне наукове фахове видання «Юридичний науковий електронний журнал»

№ 3, 2020

На підставі Наказу Міністерства освіти та науки України № 409 від 17.03.2020 р. (додаток 1) журнал внесений до переліку фахових видань категорії «Б» у галузі юридичних наук (081 – Право, 262 – Правоохоронна діяльність, 293 – Міжнародне право)

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International (Республіка Польща)

Запорізький національний університет
Запоріжжя 2020

УДК 34(05)

Юридичний науковий електронний журнал – електронне наукове фахове видання юридичного факультету Запорізького національного університету

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Коломоєць Тетяна Олександрівна – доктор юридичних наук, професор

Заступник головного редактора:

Бондар Олександр Григорович – доктор юридичних наук, професор

Відповідальний секретар:

Віхляєв Михайло Юрійович – доктор юридичних наук, доцент

Члени редакційної колегії:

Биргеу Михайло Михайлович – доктор юридичних наук, професор (Республіка Молдова);
Болокан Інна Вікторівна – доктор юридичних наук, доцент;
Верлос Наталя Володимирівна – кандидат юридичних наук;
Галіцина Наталя Вікторівна – доктор юридичних наук, доцент;
Діхтієвський Петро Васильович – доктор юридичних наук, професор;
Дугенець Олександр Сергійович – доктор юридичних наук, професор (Російська Федерація);
Дудоров Олександр Олексійович – доктор юридичних наук, професор;
Ібрагімов Соліджон Ібрагімович – доктор юридичних наук, професор (Республіка Таджикистан);
Колпаков Валерій Костянтинович – доктор юридичних наук, професор;
Курінний Євген Володимирович – доктор юридичних наук, професор;
Кушнір Сергій Миколайович – доктор юридичних наук, професор;
Лана Офак – доцент юридичного факультету Загребського університету (Хорватія);
Сильченко Микола Володимирович – доктор юридичних наук, професор (Республіка Білорусь);
Стеценко Семен Григорович – доктор юридичних наук, професор;
Уільям Дж. Уоткінс – доктор юридичних наук (США);
Федчишин Дмитро Володимирович – кандидат юридичних наук;
Шарая Анна Анатоліївна – кандидат юридичних наук.

Рекомендовано до опублікування вченою радою Запорізького національного університету, протокол № 10 від 26.05.2020 р.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1
ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА; ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ УЧЕНЬ

Бунчук О.Б. С. СМАЛЬ-СТОЦЬКИЙ ПРО ПРАВОВЕ СТАНОВИЩЕ УКРАЇНЦІВ БУКОВИНИ (КІНЕЦЬ ХІХ – ПОЧАТОК ХХ СТОЛІТТЯ) 14
Гамбург Л.С., Михайлик О.А., Мосаєв Ю.В. ДОСТУПНА ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ПИТАННЯ ЗАКОНОДАВЧОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ 18
Гончаров В.О., Завгородня А.С., Точій А.О. СУДОВА ПРАКТИКА ЯК ДЖЕРЕЛО ПРАВА В УКРАЇНСЬКІЙ ПРАВОВІЙ СИСТЕМІ 23
Загребельна Н.А. АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ПРИЧИН НЕЕФЕКТИВНОГО ВИКОНАННЯ УРЯДОМ УКРАЇНИ ВЗЯТИХ НА СЕБЕ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА 27
Захарченко П.П. ОСОБЛИВОСТІ ҐЕНЕЗИ ЮРИДИЧНОЇ ТЕХНІКИ У МОСКОВСЬКОМУ ЦАРСТВІ (XVI–XVII СТ.) 31
Коломоєць Т.О., Гаджиєва Ш.Н. ЧИ МОЖНА ВВАЖАТИ ЯКІСНОЮ ПОНЯТІЙНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНУ СКЛАДОВУ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ» У ЧАСТИНІ ЗАКРІПЛЕННЯ ОБМЕЖЕНЬ ТА ЗАБОРОН ДЛЯ ОСІБ, УПОВНОВАЖЕНИХ НА ВИКОНАННЯ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ АБО МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ? 35
Матвеева Т.А. АДМИНИСТРАТИВНАЯ И СУДЕБНАЯ ВЛАСТЬ ЗАПОРОЖСКОГО ВОЙСКА 41
Мерник А.М., Нечипоренко С.М. ПРАВО-БІОЕТИЧНИЙ ХАРАКТЕР ІНСТИТУТУ ЕВТАНАЗІЇ ЯК ОДНОГО З ОСНОВОПОЛОЖНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ПРАВ ЛЮДИНИ ЧЕТВЕРТОГО ПОКОЛІННЯ 46
Мерник А.М., Радченко Я.М. ПРИНЦИП ЗАКОННОСТІ ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА 50
Petrovych A.I. INTERNET AND DEMOCRACY 54
Попсуєнко Л.О., Капустіна Н.Б. ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД КОНСТИТУЦІЙНИХ ЗАСАД СТАНОВЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ДЕРЖАВНОСТІ КРАЇН БАЛТІЇ 57
Скуріхін С.М. ПРАВОВИЙ МЕНТАЛІТЕТ: СТРУКТУРА ТА ВИДИ 61
Хаустова М.Г., Бондарева А.М. ІДЕОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ ЇЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ 65

РОЗДІЛ 2
КОНСТИТУЦІЙНЕ І МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

Брезіна Т.М. ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВОЮ КОНСТИТУЦІЙНОЇ ГАРАНТІЇ СУДОВОГО ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ 69
Пізняк О.Є., Савченко А.М. ЧИ ПОРУШУЄ КЛОНУВАННЯ ЛЮДИНИ ЇЇ ОСНОВОПОЛОЖНІ ПРАВА І СВОБОДИ? 73
Савчук К.Ю., Герасимов Г.І., Кравчук В.О. ЦІННОСТІ КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ 76
Фетько Ю.І. КОМПЕТЕНЦІЯ МІСЦЕВИХ ДЕРЖАВНИХ АДМІНІСТРАЦІЙ У СФЕРІ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА 79

РОЗДІЛ 3
ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС; СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

Антонюк О.І. ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПУ ЛЕГІТИМНИХ ОЧІКУВАНЬ У ПИТАННЯХ СУДОВОЇ ЮРИСДИКЦІЇ СПРАВ ЩОДО ЗАХИСТУ РЕЧОВИХ ПРАВ НА НЕРУХОМЕ МАЙНО 83
Горбачова К.М., Нежевело В.В., Хайхан І.Р. НАЦІОНАЛЬНА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ СФЕРИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ МІЖНАРОДНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ 88
Горобець Н.О. ЗНИЩЕННЯ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ ЯК ПІДСТАВА ПРИПИНЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ 92
Дяченко С.В., Ружицька І.В. ОХОРОНА ТА ЗАХИСТ ТОРГОВЕЛЬНИХ МАРОК В УКРАЇНІ ТА У СВІТІ: СУДОВА ПРАКТИКА 96
Заїка В.С. ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ В УКРАЇНІ 100

Книш С.В., Поклонська О.Ю. НОТАРІАТ У КРАЇНАХ СВІТУ: ІСТОРИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ НОТАРІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ... 105
Костенко С.О. ДО ПИТАННЯ ЩОДО СКАСУВАННЯ АДВОКАТСЬКОЇ МОНОПОЛІЇ НА КОНСТИТУЦІЙНОМУ РІВНІ ... 108
Kostruba A.V. THE REFORM OF THE JUDICIAL SYSTEM IN UKRAINE IN 2014–2019: MAJOR ACHIEVEMENTS ... 111
Менська О.А. ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПУ *NUMERUS CLAUSUS* ПІД ЧАС ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРЕЛІКУ ПІДСТАВ ПРИМУСОВОГО ПРИПИНЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ПАМ'ЯТКИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ ... 114
Москалюк Н.Б. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ОБ'ЄКТІВ ПРАВА ДЕРЖАВНОЇ ВЛАСНОСТІ: ЗАКОНОДАВЧІ ТА ПРАВОЗАСТОСОВЧІ АСПЕКТИ ... 118
Саєнко М.І., Тацуля С.І., Гапіч І.О. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ВИТОКИ СТАНОВЛЕННЯ ФЕМІНІЗМУ В УКРАЇНІ ... 122
Стратюк О.М. ПІДСТАВИ ЛІКВІДАЦІЇ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ... 126
Яременко В.С., Дяченко С.В. СУДОВА ПРАКТИКА РОЗГЛЯДУ СПОРІВ ІЗ КОЛЕКТОРАМИ ... 130

РОЗДІЛ 4
ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО, ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

Бочков П.В. ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ РЕЛІГІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ... 134
Ваксман Р.В. РОЛЬ ПОРІВНЯЛЬНОЇ РЕКЛАМИ В УМОВАХ ДИНАМІЧНОГО РОЗВИТКУ КОНКУРЕНТНОГО РИНКУ ... 137
Калаченкова К.О., Євтушенко Д.О. ПРО ВНЕСЕННЯ ДО СТАТУТНОГО КАПІТАЛУ СПІЛЬНОГО МАЙНА ПОДРУЖЖЯ ... 140
Лежнєва Т.М., Черноп'ятов С.В. ЩОДО КОНЦЕНТРАЦІЇ СПОРІВ У ГОСПОДАРСЬКОМУ СУДІ, ЯКИЙ ЗДІЙСНЮЄ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВІ ПРО БАНКРУТСТВО ... 144
Павич А.В. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИВАТНИХ ВІЙСЬКОВИХ І ОХОРОННИХ КОМПАНІЙ У ВЕЛИКОБРИТАНІЇ ... 148

РОЗДІЛ 5
ТРУДОВЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Гулаткан С.В. АМОРАЛЬНИЙ ПРОСТУПОК ЯК ПІДСТАВА ДЛЯ ЗВІЛЬНЕННЯ ПРАЦІВНИКА ОСВІТНЬО-ВИХОВНОЇ СФЕРИ ... 152
Клименко А.Л. ОНОВЛЕННЯ ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА: ВИМОГА ЧАСУ ЧИ НАГАЛЬНА НЕОБХІДНІСТЬ ... 156
Кузнецова М.Ю. ГАРАНТІЇ ПРАВ ПРАЦІВНИКІВ ПРИ ВИКОНАННІ РОБОТИ ДИСТАНЦІЙНО (НА ДОМУ) ... 159
Островерх А.М. СИСТЕМА МІЖНАРОДНИХ ДЖЕРЕЛ ТРУДОВОГО ПРАВА ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ У РЕГУЛЮВАННІ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН ... 162
Штонда Д.Д., Шевчук А.О., Хоруженко Я.О. МОБІНГ ... 165

РОЗДІЛ 6
ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО; АГРАРНЕ ПРАВО; ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО; ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО

Бузунко О.А. СУДОВІ ВИТРАТИ, ПОВ'ЯЗАНІ З ДОСТУПОМ ДО ПРАВОСУДДЯ У СПРАВАХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОВКІЛЛЯ ... 169
Гоштинар С.Л. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ЗЕМЛІ ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО АДАПТАЦІЇ В УКРАЇНІ ПРИ РОЗГЛЯДІ ПИТАННЯ ПРО СКАСУВАННЯ МОРАТОРІЮ НА ПРОДАЖ ЗЕМЛІ ... 174
Долинська М.С. ДО ПИТАННЯ РОЗШИРЕННЯ ВИДІВ ПРИНЦИПІВ АГРАРНОГО ПРАВА ... 179
Загурський О.Б. ДО ПИТАННЯ ЗАГРОЗ ЕКОЛОГІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ... 183
Мельник О.Г. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ҐРУНТІВ: КОНСЕРВАЦІЯ ТА РЕКУЛЬТИВАЦІЯ ЗЕМЕЛЬ В УКРАЇНІ ТА ЄС ... 188

РОЗДІЛ 7
АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Банах С.В. ДО ПИТАННЯ ПРО АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ПРОКУРОРІВ В УКРАЇНІ НА ШЛЯХУ ДО ФОРМУВАННЯ ОРГАНУ ПУБЛІЧНОГО ОБВИНУВАЧЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗРАЗКА ... 191
Василенко М.Є., Василенко В.А. АДАПТАЦІЯ МЕТОДОЛОГІЇ КОМУНІКАТИВІСТИКИ ДО ПОТРЕБ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА: ТЕОРЕТИЧНА ПЛАТФОРМА ... 196
Вербіцька М.В., Семенюк В.О. МЕЖІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ: СПІРНІ ПИТАННЯ ... 200
Георгієвський Ю.В. ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ У ЄДИНІЙ СУДОВІЙ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ ... 204
Гончаренко Г.А. СИСТЕМА СУБ'ЄКТІВ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ НАД СЕКТОРОМ БЕЗПЕКИ: ПОНЯТТЯ ТА ОСНОВНІ ВИДИ ... 209
Гурковська К.А. СУБ'ЄКТИ, ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬ ЗАХОДИ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ В УКРАЇНІ ... 214
Денисова А.В., Слаблюк Н.С. РОЛЬ ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ У ФОРМУВАННІ ПОДАТКОВОЇ КУЛЬТУРИ В ДЕРЖАВІ ... 217
Жуков М.С. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СКРИНІНГУ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ: ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ... 220
Зеленський Є.С., Карпенко О.М. ВІДМЕЖУВАННЯ ПОНЯТТЯ «БУЛІНГ» ВІД СХОЖИХ ЗА ЗМІСТОМ ПОНЯТЬ ... 225
Зуєва І.І., Приступ В.М. СУЧАСНІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ В УКРАЇНІ ... 229
Івановська А.М. РОЗМЕЖУВАННЯ СУДОВОГО ТА КОНСТИТУЦІЙНОГО КОНТРОЛЮ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ... 234
Іщук Л.П. АДМІНІСТРАТИВНІ ПОСЛУГИ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ, ЯКІ ФОРМУЮТЬ ТА РЕАЛІЗУЮТЬ ФІСКАЛЬНУ ПОЛІТИКУ УКРАЇНИ ... 238
Козинець І.Г., Кравченко О.В. СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ... 242
Красноборова М.П. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ, СТВОРЕННЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ СПІЛЬНИХ СЛІДЧИХ ГРУП В УКРАЇНІ ... 246
Лисенко Д.А. ПРЕДИКТИВНЕ ПРАВОСУДДЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ ... 249
Мамалуй О.О. МАТЕРІАЛЬНІ ПРАВОЗАСТОСОВНІ ПРИНЦИПИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОДАТКОВИХ ВІДНОСИН ... 254
Марусяк Л.О., Павлюк Н.М. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВА ВЛАСНОСТІ ... 257
Мачуська І.Б., Мачуський В.В. СТАНОВЛЕННЯ ІНСТИТУТУ КОНТРОЛЬНО-НАГЛЯДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПЕРІОД ПЕРЕБУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ У СКЛАДІ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ ... 261
Скляренко І.В., Соболь Є.Ю. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ КОМУНАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ ЯК ПРЕДМЕТУ ПУБЛІЧНО-ПРАВОВИХ СПОРІВ ... 265
Стецюк С.П. НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ ВІДПОВІДНО ДО СТАНДАРТІВ І ПРИНЦИПІВ НАТО ... 270
Тімашов В.О., Олещенко Ю.В. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАХИСТУ ПРАВ ГРОМАДЯН В ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ ... 275
Товкун Л.В. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ НОВИХ ФОРМ ПОДАННЯ ЗВІТНОСТІ ПРИ ПЕРЕХОДІ УКРАЇНИ ДО МСФЗ ... 279
Школа С.М., Мислива О.О. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ВОДІЇВ ЗА ПЕРЕВИЩЕННЯ ШВИДКОСТІ ... 283

РОЗДІЛ 8
КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

Андрушко А.В. ПРИМУШУВАННЯ ЯК ЗЛОЧИН ПРОТИ СВОБОДИ ОСОБИ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО ЗАПОЗИЧЕННЯ ... 286
Базелюк В.В., Цикало А.О. ВАНДАЛІЗМ ЯК ЯВИЩЕ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ТРАКТУВАННЯ ... 292
Боднар І.В., Красковський Є.М., Леоненко О.А. ЗАХИСТ ДЕРЖАВНИХ СИМВОЛІВ ПІД ЧАС ПЕРЕБУВАННЯ УКРАЇНИ У СКЛАДІ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ ... 295
Бровко Н.І., Сімакова С.І. ІНСТИТУТ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОСТУПКІВ ЯК МЕХАНІЗМ СПРОЩЕНОГО ПОРЯДКУ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ... 298
Гуртовенко О.Л. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ПАРТИКОЛОГІЯ: ПОСТАНОВКА ПИТАННЯ ... 302
Данченко К.М., Широкова А.А. ПЕРСПЕКТИВИ ВВЕДЕННЯ ІНСТИТУТУ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОСТУПКІВ В УКРАЇНІ ... 311

Івасишин Т.М., Дубина П.О. КІНОЛОГІЧНЕ ВИЯВЛЕННЯ ВИДОВОГО ЗАПАХУ ЛЮДИНИ 315
Комарницька М.О. СОЦІАЛЬНА ОБУМОВЛЕНІСТЬ КРИМІНАЛІЗАЦІЇ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ОДЕРЖАННЯМ НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ ТА КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЇХ СКОЄННЯ 319
Лугіна Н.А., Горбань С.Ю. МОРАЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЛІКАРСЬКОЇ ТАЄМНИЦІ В УКРАЇНІ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА СПОСОБИ ВДОСКОНАЛЕННЯ 323
Путєвська К.Ю., Зайцев В.Б. МОТИВ ЗЛОЧИНУ ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ 327
Рябченко Т.О., Кучмістенко О.В. СМЕРТНА КАРА: ПИТАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ СКАСУВАННЯ ЧИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ 330
Рябченко Т.О., Мурач Д.В. ГЕНЕЗИС ІНСТИТУТУ ДЕРЖАВНОЇ МОВИ В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ 334
Сибаль О.Б. КОНТРОЛЬ ЗА ВЧИНЕННЯМ ЗЛОЧИНУ: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ 337
Степаненко О.В., Колодін Д.О. ЩОДО ПРОБЛЕМ КВАЛІФІКАЦІЇ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА 343
Ткачова О.В., Борох Є.Є. ОСНОВНІ ЗАСОБИ ВИПРАВЛЕННЯ ТА РЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСІБ, ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ НА ПЕВНИЙ СТРОК 347
Халіуліна К.С. ВИКОНАННЯ ПОКАРАННЯ У ВИГЛЯДІ ОБМЕЖЕННЯ ВОЛІ: РЕФОРМУВАННЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ ПРАКТИКИ ВІДПОВІДНО ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ. ЗАСТОСУВАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНОГО ВИДУ ПОКАРАННЯ 352
Шпиталенко Г.А., Мельничук Д.П., Богоявленська Ю.В. СОЦІАЛЬНА ПРИРОДА ЗЛОЧИННОСТІ: ІСТОРИЧНИЙ ТА ГНОСЕОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТИ 356
Яременко М.С. РІЗНИЦЯ МІЖ ПОНЯТТЯМИ КОНТРОЛЮ ТА НАГЛЯДУ В КОНТЕКСТІ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА 362

РОЗДІЛ 9
КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Андрєєва А.П. ПОНЯТТЯ «ЖИТЛО» У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ В КОНТЕКСТІ ПРАКТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ 366
Антонов К.В. ПРОБЛЕМИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ КОНФІДЕНЦІЙНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ 369
Бялковський Д.А. ГЕНЕЗИС ПРОЦЕСУАЛЬНОГО СТАТУСУ СЛІДЧОГО СУДДІ 372
Вахрушев О.В. ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ РОЗСЛІДУВАННЯ СЛУЖБОВОЇ НЕДБАЛОСТІ 376
Євтушенко Д.О., Удод А.М. ЩОДО ДОЦІЛЬНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВИЩОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО СУДУ 380
Ковтун О.О., Сухіна Г.Ю. ОСОБЛИВОСТІ ОГЛЯДУ ТРУПА, ПОВ'ЯЗАНОГО З ЕКСГУМАЦІЄЮ, ЯК СЛІДЧОЇ ДІЇ 384
Ламбуцька Т.О. ПОВНОВАЖЕННЯ ГОЛОВУЮЧОГО СУДДІ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ 387
Павлова Т.О., Жученко О.Д. ПРИЗНАЧЕННЯ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ В КОНЦЕПЦІЇ ЕЛЕКТРОННОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ: ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТИ 390
Полуніна Л.В., Туровська А.С. ОСОБЛИВОСТІ ЕЛЕМЕНТІВ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОНТРАБАНДИ 394
Приймак І.В. ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛИКУ ОСОБИ, ЯКА ПЕРЕБУВАЄ ЗА МЕЖАМИ УКРАЇНИ 397
Приполов І.І., Лизогубенко Є.В. ТАКТИКА ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ ПІДРОЗДІЛАМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ: ПРОФЕСІЙНА ГОТОВНІСТЬ ОПЕРАТИВНОГО СПІВРОБІТНИКА 400
Сенченко Н.М., Пророченко В.В. ЕКСТРАДИЦІЙНИЙ АРЕШТ: ОСОБЛИВОСТІ ТА ЗНАЧЕННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ 404
Сіренко О.В. УЧАСТЬ ПЕРЕКЛАДАЧА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД 408
Скорик А.Л., Смірнова А.О., Полуніна Л.В. ПРЕДМЕТ ЗЛОЧИНУ ЯК ЕЛЕМЕНТ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОНТРАБАНДИ 412
Таркан О.М. ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ОДЕРЖАННЯ НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ СЛУЖБОВОЮ ОСОБОЮ ОРГАНУ ПОЛІЦІЇ 416
Фрідман-Козаченко М.М., Бичок Т.П. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ЕКСТРАДИЦІЇ В УКРАЇНІ 420
Христов О.Л. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ГРОМАДСЬКОСТІ ПІДРОЗДІЛАМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ: ПОНЯТТЯ, ЗМІСТ, МЕТА, ЗАВДАННЯ, ФОРМИ, ВИДИ, СПОСОБИ 424

Черненко А.П., Шиян А.Г. ПРО ПРАВО СТОРОНИ ЗАХИСТУ НА ДОСЛІДЖЕННЯ І ВИКОРИСТАННЯ МАТЕРІАЛІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ПІД ЧАС СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ В СУДІ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ 431
Шумейко Д.О. ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ СУДОВОГО РОЗГЛЯД У СПЕЦІАЛЬНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ 435

РОЗДІЛ 10
МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Аббакумова Д.В. ЧЛЕНСТВО В РАДІ ЄВРОПИ ТА ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ 439
Бойко Д.О. РОЛЬ СВІТОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТОРГІВЛІ (СОТ) У РЕГУЛЮВАННІ ПРОЦЕСУ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ ТА ВИРІШЕННЯ СПОРІВ 446
Бурба В.В. ГІБРИДИЗАЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ФОРМ МІЖНАРОДНОЇ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ ТА ТЕРОРИЗМУ У СУЧАСНІЙ НАУКОВІЙ ПАРАДИГМІ 450
Гомля І.А., Микитенко Д.О. СМЕРТНА КАРА В КОНТЕКСТІ СТ. 2 КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД 455
Drongal A.M. "HATE SPEECH" AND THE RIGHT TO FREEDOM OF EXPRESSION: A RATIO AND THE CRITERIA OF DIFFERENTIATION IN THE CONTEXT OF THE DECISIONS OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS 459
Медведєва М.О., Гуменюк В.В. ЗАХОДИ РЕАГУВАННЯ НА НЕДОТРИМАННЯ ДЕРЖАВАМИ СВОЇХ МІЖНАРОДНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЗА БАГАТОСТОРОННІМИ УГОДАМИ З ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА 463
Михалків І.М. РЕПРОДУКТИВНІ ПРАВА ЛЮДИНИ В АСПЕКТІ СТАТТІ 8 ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ З ПРАВ ЛЮДИНИ: ОГЛЯД ПРАКТИКИ ЄВПРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ 466
Ткаченко В.В. ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ В МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ 470

РОЗДІЛ 11
ФІЛОСОФІЯ ПРАВА

Мельничук Ю.І. КОМУНІКАТИВНА РАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ТА ДИСКУРСИВНІ ПРОЦЕДУРИ ОБҐРУНТУВАННЯ НОРМ 474
Токар Л.В. ПРИМУСОВА ХІМІЧНА КАСТРАЦІЯ ЯК ПРИКЛАДНА ПРОБЛЕМА ЕТИКИ 477

РОЗДІЛ 12
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

Ідесіс І.В. УКРАЇНСЬКЕ МІСЬКЕ ПРАВО: ЄВРОПЕЙСЬКІ ТРАДИЦІЇ 481
Григоренко О.В. КЛАСИФІКАЦІЯ СУБ'ЄКТІВ КОНТРОЛЮ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ 485
Золотніков О.С. ВЗАЄМОДІЯ МИТНИХ ТА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ В ПРОЦЕСІ ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ 488
Кононець В.П. ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ТА ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ 492
Марич Є.В. ХАРАКТЕРИСТИКА СУБ'ЄКТІВ НАДАННЯ ПРАВНИЧОЇ ДОПОМОГИ ПРИ ВИРІШЕННІ СПРАВ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДІ 497
Руденко О.А., Дубінін Ю.С. ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПІВ ПОБУДОВИ СУДОУСТРОЮ В ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ МІСЦЕВИХ ЗАГАЛЬНИХ СУДІВ В УКРАЇНІ 502
Ткаченко Ю.С. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНСТИТУТУ ПУБЛІЧНИХ СЛУХАНЬ В УКРАЇНІ 507
Холодненко Д.В. ДО ПИТАННЯ ПРО СУТНІСТЬ МЕТОДІВ КОНТРОЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ 510
Кудін А.В. МІЖНАРОДНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ПАТЕНТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 513
Кочеров М.В. ВЗАЄМОДІЯ МВС УКРАЇНИ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ З ПИТАНЬ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕФОРМ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ ТА БЕЗПЕКИ 516
Давиденко О.О. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНСТИТУТУ ДОХОДІВ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ 520
Білічак О.А., Пахлеванзаде Альборз. ТЕМПОРАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗУМНОСТІ СТРОКІВ ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ 524
Медяник В.А. ПОНЯТТЯ ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ 528

CONTENTS

SECTION 1
THEORY AND HISTORY OF THE LAW AND THE STATE; HISTORY OF POLITICAL AND LEGAL DOCTRINES

Bunchuk O.B. S. SMAL-STOTSKY ON THE LEGAL SITUATION OF UKRAINIANS IN BUKOVINA (LATE XIX – EARLY XX CENTURY) ... 14
Hamburh L.S., Mykhailyk O.A., Mosaiev Yu.V. ACCESSIBLE HEALTH CARE IN UKRAINE: THEORETICAL-LEGAL ISSUES OF LEGISLATIVE TERMINOLOGY ... 18
Honcharov V.O., Zavhorodnia A.S., Tochii A.O. JUDICIAL PRACTICE AS A SOURCE OF LAW IN THE UKRAINIAN LEGAL SYSTEM ... 23
Zahrebelna N.A. ANALYSIS OF THE MAIN REASONS FOR INEFFICIENT ENFORCEMENT OF THE COMMITMENTS OF THE GOVERNMENT OF UKRAINE IN THE FIELD OF ENSURING THE RIGHTS AND FREEDOMS OF HUMAN BEINGS AND THE COMMUNITY ... 27
Zakharchenko P.P. FEATURES OF THE GENESIS OF LEGAL ENGINEERING IN THE MOSCOW KINGDOM (XVI–XVII CENTURIES) ... 31
Kolomoiets T.O., Hadzhyieva Sh.N. CAN THE CONCEPTUAL AND TERMINOLOGICAL COMPONENT OF THE LAW OF UKRAINE "ON PREVENTION OF CORRUPTION" BE CONSIDERED QUALITATIVE IN RESPECT OF CONSOLIDATION OF RESTRICTIONS AND PROHIBITIONS FOR PERSONS AUTHORIZED TO PERFORM THE FUNCTIONS OF THE STATE OR LOCAL GOVERNMENT? ... 35
Matveeva T.A. ADMINISTRATIVE AND JUDICIAL POWER IN THE ZAPOROZHIAN ARMY ... 41
Mernyk A.M., Nechyporenko S.M. BIOETHICAL AND LEGAL ASPECT OF EUTHANASIA INSTUTION AS ONE OF THE FUNDAMENTAL ELEMENTS OF A FOURTH GENERATION OF HUMAN RIGHT ... 46
Mernyk A.M., Radchenko Ya.M. PRINCIPLE OF LEGALITY DURING THE LIMITATION OF HUMAN RIGHTS AND FREEDOMS ... 50
Petrovych A.I. INTERNET AND DEMOCRACY ... 54
Popsuienko L.O., Kapustina N.B. HISTORICAL EXPERIENCE OF CONSTITUTIONAL PRINCIPLES OF FORMATION OF THE NATIONAL STATEHOOD OF THE BALTIC COUNTRIES ... 57
Skurikhin S.M. LEGAL MENTALITY: STRUCTURE AND TYPES ... 61
Khaustova M.H., Bondareva A.M. IDEOLOGICAL COMPONENT OF THE LEGAL SYSTEM IN TERMS OF ITS MODERNIZATION ... 65

SECTION 2
CONSTITUTIONAL LAW; MUNICIPAL LAW

Brezina T.M. IMPLEMENTATION OF THE STATE CONSTITUTIONAL GUARANTEE OF JUDICIAL DEFENCE OF HUMAN RIGHTS ... 69
Pizniak O.Ye., Savchenko A.M. DOES HUMAN CLONING VIOLATE FUNDAMENTAL HUMAN RIGTS AND FREEDOMS? ... 73
Savchuk K.Yu., Herasymov H.I., Kravchuk V.O. VALUES OF CONSTITUTIONALISM: THEORETICAL ASPECTS ... 76
Fetko Yu.I. COMPETENCE OF LOCAL STATE ADMINISTRATIONS IN THE SPHERE OF CROSS-BORDER COOPERATION ... 79

SECTION 3
CIVIL LAW AND CIVIL PROCESS; FAMILY LAW; INTERNATIONAL PRIVATE LAW

Antoniuk O.I. COMPLIANCE WITH THE PRINCIPLE OF LEGITIMATE EXPECTATIONS IN ISSUES OF COURT JURISDICTION OF CASES IN RELATION TO SECURING OF PROPERTY RIGHTS ON THE REAL ESTATE ... 83
Horbachova K.M., Nezhevelo V.V., Khaikhan I.R. NATIONAL STRATEGY FOR THE DEVELOPMENT OF INTELLECTUAL PROPERTY IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF ENSURING COMPLIANCE WITH INTERNATIONAL OBLIGATIONS ... 88
Horobets N.O. DESTRUCTION OF A VEHICLE AS A GROUND FOR TERMINATION OF OWNERSHIP ... 92
Diachenko S.V., Ruzhytska I.V. LEGAL PROTECTION OF TRADEMARKS IN UKRAINE AND IN THE WORLD: JUDICIAL PRACTICE ... 96

Zaika V.S. THE PROBLEMS OF JUDICIAL DECISIONS ENFORCEMENT EFFICIENCY IN UKRAINE..... 100
Knysh S.V., Poklonska O.Yu. NOTARY IN THE COUNTRIES OF THE WORLD: HISTORICAL AND PRACTICAL ASPECTS OF NOTARIAL ACTIVITY 105
Kostenko S.O. REVISITING THE ISSUE OF ABOLITION OF ADVOCACY MONOPOLY AT THE CONSTITUTIONAL LEVEL..... 108
Kostruba A.V. THE REFORM OF THE JUDICIAL SYSTEM IN UKRAINE IN 2014–2019: MAJOR ACHIEVEMENTS..... 111
Menska O.A. APPLICATION OF THE *NUMERUS CLAUSUS* PRINCIPLE IN DETERMINING THE LIST OF GROUNDS FOR THE FORCED TERMINATION OF OWNERSHIP OF CULTURAL HERITAGE MONUMENTS..... 114
Moskaliuk N.B. LEGAL REGIME OF OBJECT OF STATE PROPERTY RIGHTS: LEGISLATIVE AND ENFORCEABLE ASPECTS..... 118
Saienko M.I., Tatsulia S.I., Hapich I.O. THEORETICAL-LEGAL CAUSES OF THE FORMATION OF FEMINISM IN UKRAINE..... 122
Stratiuk O.M. GROUNDS FOR LIQUIDATION OF BUSINESS LEGAL ENTITIES..... 126
Yaremenko V.S., Diachenko S.V. JUDICIAL PRACTICE OF COLLECTOR DISPUTE CONSIDERATION..... 130

SECTION 4
ECONOMIC LAW; ECONOMIC PROCEDURAL LAW

Bochkov P.V. ECONOMIC AND LEGAL RESPONSIBILITY OF ENTERPRISES OF RELIGIOUS ORGANIZATIONS..... 134
Vaksman R.V. ROLE OF COMPARATIVE ADVERTISING UNDER CONDITIONS OF DYNAMIC DEVELOPMENT OF COMPETING MARKET 137
Kalachenkova K.O., Yevtushenko D.O. ON CONTRIBUTION OF JOINT PROPERTY OF SPOUSES TO THE AUTHORIZED CAPITAL..... 140
Lezhnieva T.M., Chernopiatov S.V. ON CONCENTRATING CONTROVERSIES IN THE COMMERCIAL COURT WHICH IS CONSIDERING BANKRUPTCY CASE..... 144
Pavych A.V. LEGAL REGULATION OF PRIVATE MILITARY AND SECURITY COMPANIES IN UNITED KINGDOM 148

SECTION 5
LABOUR LAW; SOCIAL SECURITY LAW

Hulatkan S.V. IMMORAL MISCONDUCT AS A REASON FOR DISMISSAL OF AN EMPLOYEE IN THE FIELD OF EDUCATION..... 152
Klymenko A.L. LABOR LAW UPDATE: TIME REQUIREMENT OR URGENT NECESSITY..... 156
Kuznetsova M.Yu. GUARANTEES OF EMPLOYEES 'RIGHTS PERFORMING WORK REMOTELY (AT HOME) 159
Ostroverkh A.M. SYSTEM OF INTERNATIONAL SOURCES OF LABOR LAW AND THEIR IMPORTANCE IN THE REGULATION OF LABOR RELATIONS 162
Shtonda D.D., Shevchuk A.O., Khoruzhenko Ya.O. MOBBING 165

SECTION 6
LAND LAW; AGRARIAN LAW; ENVIRONMENTAL LAW; NATURAL RESOURCE LAW

Buzunko O.A. THE COURT FEES ASSOCIATED WITH ACCESS TO JUSTICE IN ENVIRONMENTAL MATTERS..... 169
Hoshtynar S.L. FOREIGN EXPERIENCE IN REGULATING THE LAND MARKET AND THE POSSIBILITY OF ITS ADAPTATION IN UKRAINE WHEN CONSIDERING LIFTING THE MORATORIUM ON LAND SALES..... 174
Dolynska M.S. ON THE ISSUE OF EXPANDING THE KINDS OF PRINCIPLES OF AGRICULTURAL LAW..... 179
Zahurskyi O.B. TO THE QUESTION OF THREATS TO ENVIRONMENTAL SAFETY IN THE FIELD OF ECONOMIC ACTIVITY 183
Melnyk O.H. SOME ASPECTS OF SOIL`S LEGAL PROTECTION: CONSERVATION AND RECLAMATION IN UKRAINE AND THE EU..... 188

SECTION 7
ADMINISTRATIVE LAW AND PROCESS; FINANCIAL LAW; INFORMATION LAW

Banakh S.V. TO THE QUESTION ON THE ADMINISTRATIVE AND LEGAL STATUS OF PROSECUTORS IN UKRAINE ON THE WAY TO FORMING A PUBLIC PROSECUTOR BODY OF EUROPEAN SAMPLE 191
Vasylenko M.Ye., Vasylenko V.A. ADAPTATION OF COMMUNICATION SCIENCE METHODOLOGY FOR THE INFORMATION LAW: THEORETICAL PLATFORM 196
Verbitska M.V., Semeniuk V.O. BORDERS OF ADMINISTRATIVE JURISDICTION: DISPUTE ISSUES . 200
Heorhiievskyi Yu.V. PROPOSALS FOR LEGAL SUPPORT OF INFORMATION PROTECTION IN THE UNIFIED JUDICIAL INFORMATIONAL AND TELECOMMUNICATION SYSTEM 204
Honcharenko H.A. SYSTEM OF SUBJECTS OF STATE CONTROL BY SECURITY SECTOR: CONCEPTS AND MAIN TYPES 209
Hurkovska K.A. SUBJECTS IMPLEMENTING MEASURES TO PREVENT AND COMBAT DOMESTIC VIOLENCE IN UKRAINE 214
Denysova A.V., Slabliuk N.S. THE ROLE OF THE STATE TAX SERVICE OF UKRAINE IN THE FORMATION OF TAX CULTURE IN THE STATE 217
Zhukov M.S. LEGAL ADMINISTRATIVE REGULATION OF FOREIGN INVESTMENT SCREENING: EXPERIENCE OF FOREIGN COUNTRIES 220
Zelenskyi Ye.S., Karpenko O.M. DIFFERENCE BETWEEN THE CONCEPT OF “BULLYING” FROM SIMILAR CONCEPTS CONTENT 225
Zuieva I.I., Prystup V.M. CURRENT ASPECTS OF LEGAL REGULATION OF PREVENTING AND COMBATING DOMESTIC VIOLENCE IN UKRAINE 229
Ivanovska A.M. DISTINCTION OF JUDICIAL AND CONSTITUTIONAL CONTROL: THEORETICAL AND LEGAL ASPECT 234
Ishchuk L.P. ADMINISTRATIVE SERVICES IN THE ACTIVITIES OF STATE EXECUTIVE AUTHORITIES THAT FORMULATE AND IMPLEMENT FISCAL POLICY IN UKRAINE 238
Kozynets I.H., Kravchenko O.V. SIMPLIFIED TAXATION SYSTEM IN UKRAINE: ADVANTAGES AND DISADVANTAGES 242
Krasnoborova M.P. ADMINISTRATIVE AND LEGAL ASPECTS OF JOINT INVESTIGATION TEAM’S DEFINITION, ESTABLISHMENT AND ACTIVITY 246
Lysenko D.A. PREDICTIVE JUSTICE IN ADMINISTRATIVE JUDICIARY OF UKRAINE 249
Mamalui O.O. MATERIAL ENFORCEABLE PRINCIPLES OF TAX RELATIONS REALIZATION 254
Marusiak L.O., Pavliuk N.M. POLICE ACTIVITIES INTERNATIONAL STANDARTS FOR PROPERTY RIGHTS PROTECTION 257
Machuska I.B., Machuskyi V.V. ESTABLISHMENT OF THE INSTITUTE OF CONTROL-OBSERVATION ACTIVITIES IN THE PERIOD OF RESIDENCE OF THE UKRAINIAN LANDS WITHIN THE RUSSIAN EMPIRE 261
Skliarenko I.V., Sobol Ye.Yu. PECULARITIES COMMUNAL PROPERTY MANAGEMENT AS A SUBJECT OF PUBLIC LAW DISPUTES 265
Stetsiuk S.P. DIRECTIONS FOR OPTIMIZING THE ORGANIZATIONAL STRUCTURE OF THE MINISTRY OF DEFENSE OF UKRAINE IN ACCORDANCE WITH NATO STANDARDS AND PRINCIPLES 270
Timashov V.O., Oleshchenko Yu.V. ADMINISTRATIVE AND LEGAL PRINCIPLES FOR THE PROTECTION OF THE RIGHTS OF CITIZENS IN UNITED TERRITORIAL COMMUNITIES 275
Tovkun L.V. FEATURES OF APPLICATION OF NEW FORMS OF REPORTING DURING UKRAINE'S TRANSITION TO IFRS 279
Shkola S.M., Myslyva O.O. DRIVER'S RESPONSIBILITY FOR SPEEDING 283

SECTION 8
CRIMINAL LAW AND CRIMINOLOGY; PENAL LAW

Andrushko A.V. COERCION AS A CRIME AGAINST PERSON’S FREEDOM: FOREIGN EXPERIENCE AND PROSPECTS OF LEARNING FROM IT 286
Bazeliuk V.V., Tsykalo A.O. VANDALISM AS A PHENOMENON: MODERN APPROACHES TO INTERPRETATION 292
Bodnar I.V., Kraskovskyi Ye.M., Leonenko O.A. PROTECTION OF STATE SYMBOLS DURING THE STAY OF UKRAINE AS A PART OF THE RUSSIAN EMPIRE 295
Brovko N.I., Simakova S.I. INSTITUTE OF CRIMINAL OFFENSES AS A MECHANISM

OF THE SIMPLIFIED ORDER OF PRE-TRIAL INVESTIGATION 298
Hurtovenko O.L. CRAMINAL LAW PARTICOLOGY: THE BEGINNING 302
Danchenko K.M., Shyrokova A.A. PROSPECTS OF INTRODUCING THE INSTITUTE OF CRIMINAL MISDEMEANOR IN UKRAINE 311
Ivasyshyn T.M., Dubyna P.O. CANINE DETECTION OF A PERSON'S SPECIFIC ODOR 315
Komarnytska M.O. THE SOCIAL CONDITIONALITY OF CRIMES CRIMINALIZATION RELATED TO OBTAINING OF UNLAWFUL BENEFITS AND CRIMINAL LIABILITY FOR THEIR COMMITMENT 319
Luhina N.A., Horban S.Yu. MORAL AND LEGAL ASPECTS OF MEDICAL SECRET IN UKRAINE: PROSPECTS AND WAYS OF IMPROVEMENT 323
Putievska K.Yu., Zaitsev V.B. THE MOTIVE FOR THE CRIME AND ITS SIGNIFICANCE 327
Riabchenko T.O., Kuchmistenko O.V. THE DEATH PENALTY: THE ISSUE OF THE EXPRESSIVENESS OF CANCELLATION OR IMPLEMENTATION 330
Riabchenko T.O., Murach D.V. GENESIS OF THE STATE LANGUAGE INSTITUTE IN INDEPENDENT UKRAINE 334
Sybal O.B. LAW ENFORCEMENT CONTROL OVER THE COMMISSION OF A CRIME: CRIMINAL LAW ASPECT 337
Stepanenko O.V., Kolodin D.O. ON THE ISSUE OF QUALIFICATION OF DOMETIC VIOLENCE 343
Tkachova O.V., Borokh Ye.Ye. BASIC MEANS OF CORRECTION AND RESOCIALIZATION OF PERSONS SENTENCED TO IMPRISONMENT FOR A PERIOD 347
Khaliulina K.S. THE EXECUTION OF PUNISHMENT IN THE FORM OF RESTRAINT OF LIBERTY: REFORMING DOMESTIC PRACTICES IN ACCORDANCE WITH INTERNATIONAL STANDARDS. THE USE OF AN ALTERNATIVE TYPE OF PUNISHMENT 352
Shpytalenko H.A., Melnychuk D.P., Bohoiavlenska Yu.V. SOCIAL NATURE OF CRIMES: HISTORICAL AND GNOSEOLOGICAL ASPECTS 356
Yaremenko M.S. THE DIFFERENCE BETWEEN THE CONCEPTS OF CONTROL AND SUPERVISION IN THE CONTEXT OF CRIMINAL ENFORCEMENT LAW 362

SECTION 9
CRIMINAL PROCESS AND FORENSIC SCIENCE; FORENSIC EXAMINATION; OPERATIVELY-SEARCH ACTIVITY

Andrieieva A.P. THE NOTION OF «HOME» IN THE CRIMINAL PROCESS IN THE CONTEXT OF THE PRACTICE OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS 366
Antonov K.V. PROBLEMS OF LEGISLATIVE REGULATION OF THE USE OF CONFIDENTIAL COOPERATION DURING INVESTIGATION 369
Bialkovskyi D.A. GENESIS OF THE PROCEDURAL STATUS OF THE INVESTIGATING JUDGE 372
Vakhrushev O.V. SPECIFICITIES OF THE METHODOLOGY FOR THE INVESTIGATION OF OFFICIAL NEGLIGENCE 376
Yevtushenko D.O., Udod A.M. ON THE EXPEDIENCE OF THE FUNCTIONING OF THE HIGHER ANTI-CORRUPTION COURT 380
Kovtun O.O., Sukhina H.Yu. FEATURES OF EXAMINATION OF THE CORPSE RELATED TO EXHUMATION AS AN INVESTIGATIVE ACTION 384
Lambutska T.O. POWERS OF THE PRESIDING JUDGE IN ENSURING CRIMINAL PROCEEDING 387
Pavlova T.O., Zhuchenko O.D. THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS OF APPOINTMENT OF FORENSIC EXAMINATION IN THE CONCEPT OF ELECTRONIC CRIMINAL PROCEEDINGS 390
Polunina L.V., Turovska A.S. FEATURES OF ELEMENTS OF CRIMINAL CHARACTERISTICS OF CONTRABAND 394
Pryimak I.V. PECULIARITIES OF CALLING A PERSON OUTSIDE UKRAINE 397
Prypolov I.I., Lyzohubenko Ye.V. TACTICS OF CONTERACTING CRIME BY THE UNITS OF THE CRIMINAL POICE OF UKRAINE: PROFESSIONAL READINESS OF THE OPERATIVE OFFICER 400
Senchenko N.M., Prorochenko V.V. EXTRADITION ARREST: PECULIARITIES AND SIGNIFICANCE IN CRIMINAL PROCEEDINGS 404
Sirenko O.V. TRANSLATOR'S PARTICIPATION IN CRIMINAL PROCEEDINGS: FOREIGN EXPERIENCE 408
Skoryk A.L., Smirnova A.O., Polunina L.V. SUBJECT OF CRIME AS AN ELEMENT OF CRIMINALISTIC CHARACTERISTICS OF CONTRABAND 412
Tarkan O.M. PECULIARITIES OF CONDUCTING OF INVESTIGATIVE (SEARCH) ACTIONS DURING THE INVESTIGATION OF OBTAINING OF ILLEGITIMATE BENEFIT BY POLICE OFFICIALS 416
Fridman-Kozachenko M.M., Bychok T.P. CURRENT ISSUES OF EXTRADITION IMPLEMENTATION IN UKRAINE 420

Khrystov O.L. THEORETICAL PRINCIPLES OF THE USE OF PUBLIC
BY CRIMINAL POLICE UNITS IN COMBATING CRIME:
CONCEPT, CONTENT, PURPOSE, TASKS, FORMS, TYPES, METHODS 424
Chernenko A.P., Shyian A.H. ON THE RIGHT OF THE DEFENSE TO RESEARCH
AND USE THE MATERIALS OF THE PRELIMINARY INVESTIGATION DURING
THE TRIAL IN THE COURT OF FIRST INSTANCE 431
Shumeiko D.O. PECULIARITIES OF JUDICIAL PROCEEDINGS
IN SPECIAL CRIMINAL PROCEEDINGS 435

SECTION 10
INTERNATIONAL LAW

Abbakumova D.V. MEMBERSHIP IN THE COUNCIL OF EUROPE
AND PROTECTION OF HUMAN RIGHTS 439
Boiko D.O. THE ROLE OF WORLD TRADE ORGANIZATION (WTO)
IN REGULATING INTERNATIONAL TRADE AND DISPUTE SETTLEMENT 446
Burba V.V. HYBRIDIZATION OF ORGANIZATIONAL FORMS OF INTERNATIONAL
ORGANIZED CRIME AND TERRORISM IN THE MODERN SCIENTIFIC PARADIGM 450
Homlia I.A., Mykytenko D.O. THE DEATH PENALTY IN THE CONTEXT OF ARTICLE 2
CONVENTION ON THE PROTECTION OF HUMAN RIGHTS AND FUNDAMENTAL FREEDOMS 455
Drongal A.M. «HATE SPEECH» AND THE RIGHT TO FREEDOM OF EXPRESSION:
A RATIO AND THE CRITERIA OF DIFFERENTIATION
IN THE CONTEXT OF THE DECISIONS OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS 459
Medvedieva M.O., Humeniuk V.V. RESPONSE MEASURES TO NON-COMPLIANCE
BY STATES WITH THEIR INTERNATIONAL OBLIGATIONS UNDER MULTILATERAL
ENVIRONMENTAL AGREEMENTS 463
Mykhalkiv I.M. HUMAN REPRODUCTIVE RIGHTS IN THE ASPECT OF ARTICLE 8
OF THE EUROPEAN CONVENTION ON HUMAN RIGHTS: REVIEW
OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS PRACTICE 466
Tkachenko V.V. THE LEGAL PERSONALITY IN THE INTERNATIONAL PRIVATE LAW 470

SECTION 11
PHILOSOPHY OF LAW

Melnychuk Yu.I. COMMUNICATIVE RATIONALIZATION
AND DISCOURSE PROCEDURES OF STANDARDS JUSTIFICATION 474
Tokar L.V. FORCED CHEMICAL CASTRATION AS AN APPLIED PROBLEM OF ETHICS 477

SECTION 12
TOPICAL ISSUES OF JURIDICAL SCIENCE

Idesis I.V. UKRAINIAN URBAN LAW: EUROPEAN TRADITIONS 481
Gryhorenko O.V. CLASSIFICATION OF THE SUBJECTS FOR CONTROL
THE NATIONAL POLICE UNITS IN THE SYSTEM OF PUBLIC ADMINISTRATION 485
Zolotnikov O.S. ORGANIZATION OF INTERACTION OF CUSTOMS
AND LAW ENFORCEMENT AUTHORITIES IN THE PROCESS OF CUSTOMS CONTROL 488
Kononets V.P. COMPARATIVE AND LEGAL CHARACTERISTICS OF ADMINISTRATIVE
AND DISCIPLINARY RESPONSIBILITY OF MILITARY SERVANTS 492
Marych Ye.V. CHARACTERISTICS OF THE SUBJECTS OF LEGAL ASSISTANCE
IN RESOLVING CASES IN THE ADMINISTRATIVE COURT 497
Rudenko O.A., Dubinin Yu.S. FEATURES OF REALIZATION OF PRINCIPLES
OF CONSTRUCTION OF THE JUDICIAL SYSTEM IN ORGANIZATION
AND ACTIVITY OF COUNTY GENERAL COURTS IN UKRAINE 502
Tkachenko Yu.S. ADMINISTRATIVE AND LEGAL MECHANISMS OF REALIZATION
OF THE INSTITUTE OF PUBLIC HEARINGS IN UKRAINE 507
Kholodnenko D.V. ON THE ESSENCE OF METHODS OF CONTROL ACTIVITY
OF THE PUBLIC ADMINISTRATION BODIES 510
Kudin A.V. INTERNATIONAL TENDENCIES OF PUBLIC ADMINISTRATION OF PATENT ACTIVITY 513
Kocherov M.V. INTERACTION OF MIA OF UKRAINE AND THE NATIONAL POLICE ON THE ISSUES
OF IMPLEMENTATION OF REFORMS IN THE SECTOR OF PUBLIC ORDER AND SECURITY 516
Davydenko O.O. LEGAL REGULATION OF THE INSTITUTE OF LOCAL BUDGET REVENUES 520
Bilichak O.A., Pakhlevanzade Alborz. TEMPORAL CHARACTERISTICS OF FEATURES OF ENSURING
REASONABLENESS OF TERMS OF CARRYING OUT INVESTIGATIVE (SEARCH) ACTIVITIES 524
Medianyk V.A. THE CONCEPT OF STATE SOCIAL POLICY:
ADMINISTRATIVE AND LEGAL ASPECT 528

УДК 34.343
DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-3/77

МОРАЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЛІКАРСЬКОЇ ТАЄМНИЦІ В УКРАЇНІ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА СПОСОБИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

MORAL AND LEGAL ASPECTS OF MEDICAL SECRET IN UKRAINE: PROSPECTS AND WAYS OF IMPROVEMENT

Лугіна Н.А., к.ю.н., доцент,
доцент кафедри кримінального права та кримінології
Університет державної фіскальної служби України

Горбань С.Ю., студентка магістратури
Навчально-науковий інститут права
Університету державної фіскальної служби України

У статті проаналізовано нормативно-правову базу інституту лікарської таємниці в Україні. Визначено поняття лікарської таємниці та забезпечення ефективного регулювання відносин, що виникають у галузі охорони здоров'я. Проаналізовано морально-етичні аспекти лікарської таємниці в Україні та наведена юридична відповідальність за порушення її дотримання.

За результатами ретельного аналізу вітчизняного законодавства визначено випадки, у разі яких лікарська таємниця може бути розголошена без згоди особи або її законних представників, які наведені в цій статті. Виявлено, що на цьому етапі розвитку в Україні лікарська таємниця забезпечується більше моральними нормами, аніж правовими гарантіями. Тому що ст. 145 КК України, відповідно до якої передбачена відповідальність за незаконне розголошення лікарської таємниці в Україні, залишається майже не затребуваною. Хоча на цей час через ситуацію поширення коронавірусної хвороби в світі загалом та в Україні зокрема багато медичних працівників притягуються до відповідальності за розголошення лікарської таємниці. Виникає безліч питань щодо цієї ситуації, тому у статті проаналізовано чинне вітчизняне законодавство стосовно запобігання поширенню COVID-19 та обробки персональних даних на момент карантину.

У цій роботі досліджено інститут лікарської таємниці з урахуванням міжнародного досвіду. Взірцем для наслідування організації охорони здоров'я та нормативно-правового забезпечення інституту лікарської таємниці багатьма фахівцями вважається Німеччина та Сполучені Штати Америки. Визначено основні аспекти лікарської таємниці, які варто перейняти з міжнародного досвіду українським законодавцям.

Виявлено, що знання юристів та медиків про особливості морально-правових аспектів щодо питання збереження лікарської таємниці дуже важливі. На нашу думку, причинами порушення лікарської таємниці є незнання законодавства та нерозуміння шкоди, яку можна завдати, якщо порушувати принцип конфіденційності. Наведені шляхи удосконалення кримінального законодавства, оскільки внаслідок неефективної судової практики в нашій державі прослідковуються певні недосконалості.

Ключові слова: інститут лікарської таємниці, лікарська таємниця, кримінальне законодавство, юридична відповідальність, морально-етичні аспекти, медична діяльність.

The article analyzes the regulatory framework of the Institute of Medical Secrecy in Ukraine. The concept of medical secrecy and ensuring the effective regulation of relations arising in the field of health care are defined. The moral and ethical aspects of medical secrecy in Ukraine are analyzed and the legal responsibility for violation of its observance is given.

After a careful analysis of domestic legislation, cases have been identified in which medical secrecy may be disclosed without the consent of the person or his legal representatives, which are listed in this article. It was found that at this stage of development in Ukraine, medical secrecy is provided more by moral norms than by legal guarantees. Because, Art. 145 of the Criminal Code of Ukraine, according to which liability for illegal disclosure of medical secrets in Ukraine remains almost unclaimed. Although, at the moment, due to the situation of coronavirus disease in the world in general, and in Ukraine in particular, many health professionals are prosecuted for disclosing medical secrets. There are many questions about this situation, so the article analyzes the current domestic legislation on the prevention of the spread of COVID-19 and the processing of personal data at the time of quarantine.

In this work, researching the institute of medical secrecy applied international experience. Germany and the United States are considered by many to be role models for the organization of health care and regulatory support for the institution of medical secrecy. The main aspects of medical secrecy that should be adopted from the international experience of Ukrainian legislators are identified.

It was found that the knowledge of lawyers and physicians about the peculiarities of moral and legal aspects of the issue of medical secrecy is very important. In our opinion, the reasons for violating medical secrecy are ignorance of the law and misunderstanding of the damage that can be caused if the principle of confidentiality is violated. There are ways to improve criminal law, because due to inefficient judicial practice in our country, there are some imperfections.

Key words: institute of medical secrecy, medical secrecy, criminal legislation, legal responsibility, moral and ethical aspects, medical activity.

Постановка проблеми. В усі часи однією з найбільших цінностей була і залишається інформація. А слабкі сторони людини, мабуть, ніхто не знає краще за лікаря, який її лікує. Ще з давніх часів лікарі робили все, щоб інформація про пацієнта не потрапила у чужі руки. Головним законом України, а саме Конституцією (ст. 3), встановлено, що «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю та зумовлена потребою належної правової охорони права на медичну допомогу, важливим складником якої є лікарська таємниця» [1]. У сучасному українському суспільстві особливої уваги набуває питання щодо забезпечення та захисту прав, свобод і законних інтересів людини та громадянина. Це питання актуальне в медичній діяльності. У широкому розумінні, медицина не лише сприяє реалізації прав пацієнтів, але й є джерелом обмеження та порушення цих прав. У цьому контексті варто розглянути інститут лікарської таємниці, визначити її поняття та забезпечення ефективного регулювання відносин, що виникають у галузі охорони здоров'я.

Аналіз останніх досліджень. Деяким аспектам функціонування та збереження лікарської таємниці, зокрема її змісту та засобам охорони, приділили увагу вітчизняні та іноземні дослідники, але українські реалії мають низку проблем, які потребують наукового висвітлення. Над проблемами регулювання та забезпечення інституту лікарської таємниці працювали такі науковці, як Ю.Н. Аргунова, С.Г. Стеценко, О.П. Махник, Дж.В. Берг, І.В. Смолькова, В.М. Лопатін, А.І. Марущак, І.Л. Бачило, І.Л. Петрухін, Є.В. Кузьмічова, І.В. Шатковська, Т.В. Заварза та багато інших.

Метою статті є аналіз інституту лікарської таємниці, її морально-правові аспекти, юридична відповідальність

за порушення її дотримання, а також внесення пропозицій щодо вдосконалення законодавства України у відповідній частині.

Виклад основного матеріалу. Вперше положення про лікарську таємницю чітко сформувалося у клятві Гіппократа: «Що б при лікуванні – також без лікування – я не побачив чи не почув стосовно життя людського з того, що не потрібно коли-небудь розголошувати, я змовчу про те, вважаючи подібні речі таємницею» [2, с. 88]. Конституція України (ст. 32) встановлює «заборону втручатися в сімейне та особисте життя, а також передбачає, що збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди не допускається, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини» [1].

Під час звернення до лікаря пацієнт розраховує на дотримання медичним працівником конфіденційності щодо отриманих під час надання медичної допомоги відомостей. Нерідко зустрічаються випадки, коли, провівши огляд хворих у палаті, лікар, не запитуючи про згоду, оголошує результати огляду, лабораторні дослідження та діагноз у присутності інших пацієнтів. Після операції хірург надає інформацію щодо оперативного втручання та перспектив одужання його близьким та родичам, без урахування волі хворого. Медичний персонал, який відповідає на телефонні дзвінки, надає інформацію людям, що представилися як члени родини. Багато телепрограм демонструє шоу з використанням конфіденційної та медичної інформації, тому морально-етичні принципи псуються. Взагалі таких випадків сьогодні є безліч. Але більшість лікарів навіть не замислюються над тим, що розголошення інформації без згоди пацієнта вважається прямим порушенням прав щодо конфіденційності інформації про стан його здоров'я.

На цей час морально-етичні норми закріплені в «Клятві лікаря», що затверджена Указом Президента України від 15.06.1992 р. № 349, в якій сказано: «…зберігати лікарську таємницю, не використовувати її на шкоду людині… Вірність цій Клятві присягаю пронести через усе своє життя» [3].

На нашу думку, під лікарською таємницею слід розуміти відомості про медичний огляд, його результати та хворобу, інтимну та сімейну сторони життя пацієнта, які не підлягають оголошенню.

За незаконне розголошення лікарської таємниці передбачена кримінальна відповідальність за ст. 145 КК України, відповідно до якої «умисне розголошення лікарської таємниці особою, якій вона стала у зв'язку з виконанням професійних чи службових обов'язків, якщо таке діяння спричинило тяжкі наслідки, – карається штрафом до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк до двохсот сорока годин, або позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років, або виправними роботами на строк до двох років» [4].

Пацієнт має право на таємницю інформації про стан свого здоров'я та діагноз, який йому встановлено під час обстеження. Згідно зі ст. 40 Основ законодавства України про охорону здоров'я «медичні працівники та інші особи, яким у зв'язку з виконанням професійних або службових обов'язків стало відомо про хворобу, медичне обстеження, огляд та їх результати, інтимну і сімейну сторони життя громадянина, не мають права розголошувати ці відомості, крім передбачених законодавчими актами випадків» [5]. Отже, лікар зобов'язаний дотримуватися лікарської таємниці та розповсюджувати її лише за умови отримання згоди пацієнта.

Ретельний аналіз вітчизняного законодавства дозволяє визначити випадки, у разі яких медична таємниця може бути розголошена без згоди особи або її законних представників, а саме:

– в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя (ч. 2 ст. 34 Конституції України) [1];

– під час медичного обстеження наречених, які зобов'язані повідомити один одного про стан свого здоров'я (ст. 30 Сімейного кодексу України) [6];

– під час організації надання психіатричної допомоги особі, яка страждає важким психічним розладом, (ч. 4 ст. 6 Закону України «Про психіатричну допомогу») [7];

– у разі надання допомоги неповнолітньому, який не досягнув віку 14 років, та особі, яка визнана недієздатною в установленому законом порядку, з метою інформування її батьків (усиновлювачів) або її законних представників (ч. 2 ст. 285 Цивільного кодексу України; ч. 2 ст. 39, ч. 1 ст. 43 Основ законодавства України про охорону здоров'я) [8; 5];

– під час проведення дізнання, досудового слідства або судового розгляду, у зв'язку з письмовим запитом особи, яка проводить дізнання (слідчого, прокурора чи суду) (ч. 4 ст. 6 Закону України «Про психіатричну допомогу»; ч. 5 ст. 14 Закону України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними») [9–10];

– у разі надзвичайних подій і ситуацій, що становлять загрозу здоров'ю населення, санітарному та епідемічному благополуччю, з метою інформування органів, установ і закладів державної санітарно-епідеміологічної служби (ч. 2 ст. 26 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб»; п. 6 ч. 1 ст. 7 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення») [11–12];

– у разі загрози поширення інфекційних захворювань, ухилення від обов'язкового медичного огляду або щеплення проти інфекцій встановленого переліку, з метою усунення підприємствами, установами та організаціями, за поданням відповідних посадових осіб державної санітарно-епідеміологічної служби від роботи, навчання, відвідування дошкільних закладів осіб, які є носіями збудників інфекційних захворювань, хворих на небезпечні для оточуючих інфекційні хвороби, або осіб, які були в контакті з такими хворими, а також осіб, які ухиляються від обов'язкового медичного огляду або щеплення проти інфекцій, перелік яких встановлюється центральним органом виконавчої влади в галузі охорони здоров'я (ч. 2 ст. 26 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб»; п. 5 ч. 1 ст. 7 Закону України «Про за забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення») [11–12];

– у разі виявлення ВІЛ-інфекції у неповнолітніх віком до 18 років, а також в осіб, визнаних в установленому законом порядку недієздатними, з метою повідомлення про це батьків або інших законних представників зазначених осіб (ч. 2 ст. 8 Закону України «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ) та правового і соціального захисту людей, які живуть з ВІЛ») [13];

– у разі звільнення хворого на туберкульоз з місць позбавлення волі (арештного дому) установа виконання покарань, в якій такий хворий відбував покарання, інформує його про стан здоров'я та необхідність продовження лікування за обраним місцем проживання чи перебування, а також повідомляє про клінічну та диспансерну категорію його захворювання відповідний протитуберкульозний заклад (ч. 2 ст. 18 Закону України «Про протидію захворюванню на туберкульоз») [14].

Сьогодні ситуація з коронавірусом породжує багато питань у медіапросторі: Як писати про хворих людей? Чи можна зазначати прізвище та фото хворого? Яку інформацію можна зазначати, а яку ні? В таких ситуаціях варто пам'ятати, що інформація про здоров'я людини обмежена в доступі. Її не можна збирати та використовувати просто через цікавість чи заради підвищення рейтингів.

За незаконне збирання і поширення інформації про здоров'я особи може настати відповідальність, передбачена ст. 182 Кримінального кодексу України (Порушення недоторканості приватного життя).

Водночас ч. 1 ст. 29 Закону України «Про інформацію» «дозволяє поширювати інформацію з обмеженим доступом, якщо вона є суспільно необхідною, тобто є предметом суспільного інтересу, і право громадськості знати цю інформацію переважає потенційну шкоду від її поширення» [15].

18 квітня 2020 року набув чинності закон «Про внесення змін до закону «Про захист населення від інфекційних хвороб» щодо запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19). Відповідно до закону «на період карантину через COVID-19 і протягом 30 днів з дня його скасування дозволяється обробка персональних даних без згоди особи (в тому числі даних, що стосуються стану здоров'я, місця госпіталізації або самоізоляції, прізвища, імені, по батькові, дати народження, місця проживання, роботи (навчання)), з метою протидії поширенню коронавірусу» [16]. Використання цих даних дозволено винятково з метою здійснення протиепідемічних заходів, та протягом 30 днів після закінчення карантину дані підлягають знеособленню або знищенню.

«У рішенні про встановлення карантину може визначатися особливий порядок обліку, реєстрації та обміну інформацією про випадки захворювання в період карантину. Особи, винні в неправомірному розголошенні інформації, притягуються до відповідальності в порядку, встановленому законом» [16], – сказано в документі.

Деякі журналісти вважають, що прізвища та інші персональні дані хворих є суспільно важливою інформацією, а отже, можуть вільно поширюватися. Але таке твердження не відповідає дійсності. Посилання на суспільну значущість персональних даних не є універсальним правилом, а є винятком, який звільняє від відповідальності лише в окремих випадках. Наприклад, коли повідомлення про конкретного хворого, який уникає обсервації або в інший спосіб створює загрозу для суспільства, дозволить запобігти поширенню інфекції. Водночас варто пам'ятати, що знеособлена інформація, яка не містить персональних даних і не дозволяє встановити особу хворого, може розміщуватися в засобах масової інформації і не порушує вимог законодавства.

Досліджуючи інститут лікарської таємниці, також варто звернутися до міжнародного досвіду. Взірцем для наслідування організації охорони здоров'я та нормативно-правового забезпечення інституту лікарської таємниці багатьма фахівцями вважається Німеччина. За своєю Конституцією Німеччина є федеративною державою та визначає певні права за територіальними одиницями (землями), а також за державою загалом.

До медичного законодавства, стосовно якого є норми як федерації, так і земель, належать: заходи проти особливо небезпечних інфекцій; допуск до медичної діяльності; обіг лікарських засобів та наркотичних лікарських препаратів тощо» [17, с. 51–52].

О.П. Махник під час аналізу історії німецького законодавства про лікарську таємницю стверджує, що німецьке законодавство забороняло лікарям повідомляти довірені їм відомості під час виконання професійних обов'язків. Якщо лікар запрошений як свідок, то йому надається право відмовитися від дачі показів, якщо пацієнт, якого він лікував, не дав йому на це дозволу» [18, с. 126].

Українським законодавцям варто перейняти з німецького досвіду та імплементувати таке:

запровадження обов'язкового медичного страхування, яке підвищило б соціальні гарантії та страховий захист громадян України;

розкрити деталі відповідальності осіб, які порушили вимоги щодо збереження лікарської таємниці стосовно пацієнта;

вдосконалити процедури документального оформлення згоди пацієнта на медичне втручання.

Для багатьох країн взірцем демократичних засад з повагою до прав та законних інтересів громадян є Сполучені Штати Америки. Цю країну характеризують чіткі орієнтири на підтримку та розвиток приватної медицини.

На думку дослідника проблематики лікарської інформації в США Дж. В. Берг, захист конфіденційності в різних штатах істотно різниться: декілька штатів мають всебічне законодавство про конфіденційність; деякі – контролюють розкриття інформації про здоров'я, розробляючи детальні правила, що торкаються всього – від інформації про конкретне захворювання до записів про автопсію; деякі штати утримуються від встановлення правил, що потребують загальної конфіденційності, і просто на законодавчому рівні закріплюють окремі винятки з огляду на розуміння, що захист інформації про здоров'я загальним правом є достатнім» [19, с. 172].

На нашу думку, досвід США стосовно інституту лікарської таємниці буде дуже корисним для України як феномен «правди в очі» (пацієнту надається повна та правдива інформація про його стан здоров'я та подальші перспективи) та високий рівень правової свідомості лікарів та пацієнтів, на що варто звернути увагу вітчизняним законодавцям.

Виявлено, що на цьому етапі розвитку в Україні лікарська таємниця забезпечується більше моральними нормами, аніж правовими гарантіями, тому що ст. 145 КК України [4], відповідно до якої передбачена відповідальність за незаконне розголошення лікарської таємниці в Україні, залишається майже не затребуваною. За останні роки в Україні до кримінальної відповідальності за розголошення медичної таємниці лікарі та інші медичні працівники майже не притягувалися. Хоча на цей час через ситуацію поширення коронавірусної хвороби в світі загалом та в Україні зокрема багато медичних працівників притягуються до відповідальності за розголошення лікарської таємниці.

Висновки. Отже, знання юристів та медиків про особливості морально-правових аспектів щодо питання збереження лікарської таємниці дуже важливі. На нашу думку, причинами порушення лікарської таємниці є незнання законодавства та нерозуміння шкоди, яку можна завдати, якщо порушувати принцип конфіденційності. Прогалини в освіті медиків потрібно вирішувати вже під час навчання в університеті, пізніше – на курсах підвищення кваліфікації та науково-практичних конференціях. Варто погодитися з тими фахівцями, які наполягають на створенні та прийнятті Медичного кодексу України, в якому б були детально врегульовані питання щодо лікарської таємниці. Можливо, це підвищило б ефективність цього інституту без страху майбутніх помилок.

Внаслідок неефективної судової практики в нашій державі прослідковуються певні недосконалості законодавства, тому кримінальне законодавство пропонуємо трішки удосконалити таким чином:

– прийняти відповідні зміни до законодавства України, що містили б вичерпне визначення поняття «лікарська таємниця» (ст. 40 «Лікарська таємниця» Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» не містить такого визначення);

– внести зміни до статті 145 Кримінального Кодексу України в частині підвищення розмірів санкцій за незаконне розголошення лікарської таємниці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України : офіц. Текст. Київ : КМ, 2019. 96 с.
2. Гиппократ. Избранные книги / перевод с греческ. проф. В.И. Руднева. Москва, Сварог, 1994. 736 с.
3. Про Клятву лікаря: Указ Президента України від 15.06.1992 р. № 349. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/349/92 (дата звернення: 23.05.2020).
4. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. Дата оновлення: 28.04.2020. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14 (дата звернення: 23.05.2020).
5. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України 19.11.1992 р. № 2801-XII. Дата оновлення: 02.04.2020. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12 (дата звернення: 24.05.2020).
6. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 р. № 2947-III. Дата оновлення: 02.04.2020. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14 (дата звернення: 25.05.2020).
7. Про психіатричну допомогу: Закон України від 22.02.2000 р. № 1489-III. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1489-14 (дата звернення: 25.05.2020).
8. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.012003 р. № 435-IV. Дата оновлення: 28.04.2020. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15 (дата звернення: 25.05.2020).
9. Про психіатричну допомогу: Закон України від 22.02.2000 р. № 1489-III. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1489-14 (дата звернення: 25.05.2020).
10. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживання ними: Закон України від 15.02.1995 р. № 63/95-ВР. Дата оновлення: 13.02.2020. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/62/95-вр. (дата звернення: 25.05.2020).
11. Про захист населення від інфекційних хвороб: Закон України від 06.04.2000 р. № 1645-III. Дата оновлення: 18.04.2020. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/145-14 (дата звернення: 25.05.2020).
12. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994 р. № 4004-XII. Дата оновлення: 04.10.2018. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12 (дата звернення: 25.05.2020).
13. Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ: Закон України від 12.12.1991 р. № 1972-XII. Дата оновлення: 05.12.2012. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1972-12 (дата звернення: 25.05.2020).
14. Про боротьбу із захворюванням на туберкульоз: Закон України від 05.07.2001 р. № 2586-III. Дата оновлення: 28.12.2015. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2586-14 (дата звернення: 25.05.2020).
15. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. Дата оновлення: 21.12.2019. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12 (дата звернення: 24.05.2020).
16. Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення лікування коронавірусної хвороби (COVID-19): Закон України від 30.03.2020 р. № 539-IX. Дата оновлення: 18.05.2020. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/539-20 (дата звернення: 25.05.2020).
17. Беске Ф., Халлауер И. Здравоохранение Германии. Система – Достижения – Перспективы развития : пер. с нем. / научн. ред. О.П. Щепин. ООО «Лабпресс», 2012. 288 с.
18. Махник О.П. Из истории врачебной тайны *Научные труды II Всероссийского съезда (Национального конгресса) по медицинскому праву. Россия (Москва, 13–15 апреля 2015 г.).* Москва, 2015. С. 124–129.
19. Берг Дж. В. «Говорить или не говорить»: этика и закон о конфиденциальности медицинской информации Современное медицинское право в России и за рубежом : сб. науч. тр. / отв. ред. : Дубовик О.Л., Пивоваров Ю.С. Москва : ИНИОН, 2003. С. 162–180.

Запорізький національний університет
Міністерства освіти і науки України

Електронне наукове фахове видання «Юридичний науковий електронний журнал»

№ 3, 2020

Запорізький національний університет
Запоріжжя 2020